

Un diminutiu d'aquest adj. tindria la forma *uráyya* 'nueta', amb un sentit com 'deserta, poc arbrada, una mica estèril'. Car de la mateixa arrel hi ha aplicacions de sentit més generalitzades: *ura min*: 'exempció'. I entre elles, les d'altres mots, amb vocalisme inicial *a*: *ará* 'desert', 'plana deserta' (Belot, lín. 18f.), *ārī*, *āriya* «nu; libre exempt de soucis» (9f.). Es pot concebre que entre la influència d'aquests i de la força apertiva del *ain* i del *r*, el dim. *urayya* es pronunciés en vulgar *arayya*. Crec, en efecte, que és això el NP femení *al-ʿArāya* usual a Algèria, que GGAig (247a6) transcriu *Laraya*.

Deixem, però, oberta la possibilitat d'un origen ibero-basc, tenint en compte que hi ha un municipi *Araya*, 30 k. ENE. de Vitòria i a 12 d'Alsasua. I també ens guardarem de negar del tot alguna etimologia pre-romana a base del vague tema hidronímic AR- (riu *Ara*, en el Sobrarbe, *Arieja* en el Llgd., *Aravó*, ARAURIS > *Erau* etc.); i sufix *-aio*, *-aia*, bastant representada en toponímia valenciana (*Picaio* etc.). Però la coincidència amb la forma algeriana ens inclina per aquell arabisme.

ARAMUNT

Poble del Pallars Jussà, al NE. de Tremp i S. de la Pobla de Segur.

PRON. MOD. *aíramún* segons Jordi Costa, fill d'Alí, BCEC, 1909; *aírimún*, C. de Nargó (xviii, 66).

DOC. ANT. Una possessió feudal comprenia una *villa* a Montodó del Montsec i estives a «--- Pallars, a Metanica, *Eramonte* i Hortonedá» a. 958 (Abadal, *Pall. i R.*, núm. 175, p. 247); *Eramont* a. 1056 (CCandí, *Mi. Hi. Cat.* II, 8); «ipso castro de *Eramon*» en un conveni de la parella comtal de Pallars Ramon i València, que per tant ha de ser de c. 1070 (CCandí, *ib.* I, 3); B. de *Eramont* mj. S. XII (*Lib. Feud.* I, 132); *Aramunt* 1343 (en la monogr. de Coy sobre Tremp, 39); «loch d'*Aramunt*» 1359 (*CoDoACA* XII, 75); *Aramont* 1366 (MiretS, *Castellbó*, 253); «Canals --- Personada e *Aramont* e al Putg de Anell --- Toralla ---» 1408 (MiretS, *Templ.* 452).

Aquest nom s'havia usat com a NP i consta com a prenom de gent catalana, a l'Ed. Mj. i en diverses variants que ens documenta Serra Vilaró: «*Agremunt* de Torre Canuda» en doc. de Besora de Cardener a. 1369 (BCEC 1909, 273); en aquesta variant deu ser ultracorrecció en lloc de *Airemunt* (com es pronuncia avui el NL, supra) per influència del NL *Agramunt* arreu famós; car després el mateix NP apareix en formes incontaminades, i tots tres són personatges de la mateixa comarca: «Signum --- de *Hermon* de Uila, qui açò ha escrit», notari del Vescomte de Cardona, a. 1262; i, en un altre doc. del mateix any, ell mateix s'anomena «Theobaldus de *Hemon* de Uila» (probablement grafia incompleta del mateix *Hermon*) (BCEC 1909, 164, 72).

ETIM. Quant a aquest NP és ben clar que ha de ser un dels NPP germ. en -MUND, tan ben representats en la nostra antroponímia medieval. Quant al NL notem

que en les mencions medievals hi ha *-on-* en les mencions de 958 (la més antiga), 1056, 1070, mj. S. XII, 1366 i 1408; i *-un-* només el 1343 i 1359; indicatiu clar que no és un compost en *-munt* 'muntanya'; i hi ha *-on* sense *-t ja* en la de 1070, ben antiga (d'un temps molt anterior al període recent en què *-nt* es reduí a *-n* en part del domini català). Encara que hi hagi *-nt* a les altres mencions, tant això com la *ú* tardana del S. XIV i de la pronúncia moderna, s'expliquen per la influència quasi fatal de *munt* MONTEM, i per la fluctuació del vocalisme *mont/munt* en aquest apellatiu.

Res no s'oposa, doncs, a veure en aquest NL un NP germ. en -MUND com el que acabem de documentar en els escrits de 1262 i 1369; NL d'origen antroponímic, doncs, com els veïns NLL *Folquer*, *Baldomar*, *Rivert*, *Gàrzola*, *Reguard* etc. El NP pot ser ARAMUND (Först. 137), el que es repeteix en la important vila llengüadociana de *Aramon* (dept. del Gard); nom format amb el component ARA- bastant fecund entre ells; o bé HARIMUND/HER- (amb metafoia), format amb HARJA- que fou fecundíssim (140 NPP del Först.); cf., en efecte, entre els NPP de la nostra E. Mj.: *Ariemundus* a. 981 (Mas, N. H. Bi. Bna. IV, 87), *Ereemundus* any 990 (Mas IV, 141); d'aquest crec que ve el *Hermon* de Cardona de 1262. En les mencions antigues del NL hi ha *Era-* en les quatre més antigues, i com que *Ara-* no hi apareix fins a 1343, això inclina la balança a favor d'aquest, car el canvi fonètic *Era-* > *Ara-* és normal i les pronúncies locals modernes del NL —*Airimunt/Airamunt*— també revelen el mateix.

L'etimologia d'un anònim col·laborador de l'Encicl. Espasa (ARA MONTIS), que *AlcM* troba «seductora però inconvincent», està rotundament desmentida, no sols per la forma *Era-* unànime de les dades antigues, sinó pel fet que això hauria donat *-munts*, amb una *-s* ferma, que no apareix en cap de les dades antigues ni modernes.

ARAN

Com que la Vall d'Aran ja no és del domini lingüístic català, i l'etimologia del seu nom és tan coneguda i segura, i fins divulgada, no en tractarem ací —=basc. *aran* 'vall', 'la vall (per excel·lència)': la que restà de llengua i creences aquitanes, paganes, quan ja les planes gascones, i Garona avall, es convertien al cristianisme: la *Canson de Santa Fe d'Agén*, monument inicial de la llengua d'oc (princ. S. XI), conta que «cil d'*Aran*» baixaren fins a Agén per exigir la cremació de la màrtir cristiana (cf. Rajna-Gröber, *RForsch.* XXXIII, 469-478).

ARANDA

Sima d'*Aranda*, te. d'Alberic (xxx, 120.12); Barranc i Fonteta d'*aranda* (xxiv, 124.8, *deránda*, lín. 9); *Daranda* pda. d'Almenara (xxx, 8,17), no sé si també barranc (com el de Talavera, dins el mateix terme): en tot cas la *D-* deu ser aglutinació de la prep. locativa val. *ad*.

No essent NP ni NL escadusser, reprimim la idea d'un NP castellà immigrant. Majorment veient que